

Formanden: Det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 3die Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Madsen: Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) udtalte, at jeg skulde have anbefalet specielle Commissioner til at undersøge Grundene til Skoleforsømmelser; men dette er en reen Misforstaaelse. Jeg udtalte mig tværtimod for, at, førend Skolemelterne bleve endelig bestemte og indkrævede, skulde Forældrene have Ret til at gjøre sig bekendte med de Grunde, der havde bevæget Skolelæreren til uden Grund at optegne Forsømmelser, og dette, troer jeg, det ærede Medlem vil være enigt med mig i kan være begrundet.

Termansen: Jeg skal paa Grund af den saa langt fremrykkede Tid indskrænke mig til nogle korte Bemærkninger. Det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (Brix) sagde, efterat han havde ført os omkring i forskellige Lande, at i Modsætning til dem var her i Landet Underviisningen en Gave, som man skjænkede Befolkningen, men saa maatte man ogsaa kunne tvinge den til at tage Deel i den. Det er mærkeligt at høre tale om Gaver, som man maa tvinge Folk til at modtage. Naar det var et legemligt Gode, kunde det neppe falde Noget ind at tale om, at man skulde behøve at tvinge Folk til at modtage det, men naar Talen derimod er om aandelige Goder, om Oplysning og Tro o. s. v., saa hører man endnu saa ofte Udtryk, der minde om „stærke Mester Jacobs“ Ord om Gudsfrigten: „Man maa med Magt knuge den ind i forstokkede Sjæle“. Dersom det ærede Medlem for Bornholms 1ste Valgkreds (Fallefen) havde holdt sig lidt mere til, hvad der er for idag, istedetfor at give os den ellers vistnok velgrundede Kritik over de lærde Skoler, dersom han havde anvendt denne Kritik paa Almue-skolen, paa Evangs-skolen, som den findes her, viist, hvor overordentlig lidt Udbytte der i Reglen kommer ud af den for det virkelige Liv, saa kunde han have givet det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (Brix) den bedste

Grund for det Særsyn, han omtalte, nemlig den ringe Agtelse for Underviisningen i Almue-skolen blandt selve Almuen. Det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (Brix) sagde ogsaa, at, dersom der virkelig var en levende Tørst efter Kundskab blandt Almuen, maatte Tvangen falde bort af sig selv, og senere har han gjentaget flere Gange, at der er jo fuldstændig Frihed for hver, der selv vil sørge for sine Børns Underviisning; men det er dog ikke saa lidt betinget med denne Frihed. For det Første er det ikke saa, at en Mand har saa ganske uindskrænket Frihed til selv at undervise sine Børn paa bedste Maade; der findes nok endnu adskillige tvingende Bestemmelser. Der er, synes det mig, ikke saa ringe Modsigelse i, at man har erklæret en Mand for aldeles myndig i politisk og borgerlig Henseende; men naar der derimod er Tale om hans Børns Underviisning, har man fra Tilsynets Side undergivet ham meget indskrænkende Bestemmelser. Jeg kunde have lyst til at høre den høitærede Ministers Mening om Noget, som en anden æret Underviisningsminister har sagt, at Tilsynet har Ret til hos dem, som selv sørge for deres Børns Underviisning, enten ved en fri Skole eller ved privat Underviisning hjemme, bestemt at forlange, at disse Mænd skulle lade deres Børn lære en tør og aandløs Bog ordret udenad. Jeg forlanger just ikke et Svar af den ærede Minister i dette Dieblis, men det vil være mig hjært at høre, om ogsaa han fastholder en saadan Bestrægtning. Men ved Siden deraf er der ogsaa Noget, som i ikke ringe Grad indskrænker den Frihed, som det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (Brix) sagde var tilstede for os, samt den Paastand, at Underviisningen er en Gave. Det er en temmelig be- kostelig Anstalt, vor nuværende Skolebygning, thi hvad vi skulle bidrage til at bekoste, er ikke blot en Skole for de Fattige, hvilket jo er ganske i sin Orden, men en Mand skal betale ogsaa for anden Mandes Børns Underviisning, som maaskee er langt mere velhavende end han selv. Det tvinger i mange Maader Folk, som have ringe Evne, saa at de ikke kunne sørge saa godt for deres Børns Underviisning, som